

Олійник І.О.

здобувач вищої освіти
юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСНОВНІ АСПЕКТИ НАДАННЯ ПОВНОЇ ЦИВІЛЬНОЇ ДІЄЗДАТНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІМ: ПРОБЛЕМАТИКА НА СУЧАСНОМУ РІВНІ РОЗВИТКУ

Актуальною темою сьогодення є правове положення неповнолітніх у цивільному процесі, що стрімко розвивається в наш час та потребує удосконалення та вирішення проблем, що виникають на шляху становлення. Емансипація почала розвиватися на території нашої держави на законодавчому рівні з прийняттям 16 січня 2003 році Цивільного кодексу України (далі ЦКУ). Важливим аспектом необхідності прийняття такого явища виступив перехід до ринкової економіки, що потребував надати неповнолітнім особам повної цивільної дієздатності, щоб забезпечити самостійність у цивільних правовідносинах. Визначаючи вікову межу, коли дитина стає повнолітньою важливими умовами є розуміння нею значення своїх дій та повноцінне керування ними, що в нашому випадку вважаються досягненими з 18 років, проте є випадки визначені законом, коли непотрібно чекати певного віку, щоб бути повноправним суб'єктом правовідносин.

Дослідженням цивільної дієздатності та наданням повної цивільної дієздатності займалися чимало науковців, а саме Б.С. Антимонов, В.П. Грибанов, І.В. Жилінкова, І.В. Спасибо-Фатєєва, Л.Г. Кузнецова, Я.М. Шевченко та інші.

Згідно Конституції України, а саме ст. 3 обов'язком держави виступає утвердження і забезпечення прав і свобод людини, тому важливим є момент набуття особою здатності самостійно здійснювати свої цивільні права та обов'язки, тобто повної цивільної дієздатності.

Неповнолітніх осіб за обсягом цивільної дієздатності деякі науковці умовно поділяють на дві групи: неповнолітні особи, які за загальним правилом володіють неповною цивільною дієздатністю та мають право вчиняти правочини, що виходять за межі обсягу їхньої цивільної дієздатності, за згодою батьків (усиновлювачів) або піклувальників; неповнолітні особи, які володіють повною цивільною дієздатністю у зв'язку з емансипацією [3]. Якщо звернутися до римського права, то одним із шляхів набуття особою дієздатності було звільнення дитини від влади батька в результаті спеціальної процедури – емансипації. Так, за традицією, батько тричі «продавав» (манципіював) дитину особі, яка, у свою чергу, звільняла підвладного на волю. Пізніше процедура емансипації була значно спрощена й допускалась за

усною заявою батька перед судом [4]

Відповідно до положень ч. 2 ст. 34, ст. 35 Цивільного кодексу України підставами для емансипації є такі обставини: неповнолітня особа досягла 16 років та працює за трудовим договором; неповнолітня особа записана матір'ю або батьком дитини; неповнолітня особа досягла 16 років та бажає займатися підприємницькою діяльністю; реєстрація шлюбу неповнолітньою особою [2]

Проте, регулювання зазначеної процедури має чимало проблем, що є результатом соціальних чинників : 1) автономізації підлітків від батьків та родини уцілому; 2) ранній вступ неповнолітніх у самостійне життя; 3) прагненням до економічної незалежності від батьків; 4) розвиток трудової діяльності неповнолітніх; запровадження можливостей для отримання прибутку неповнолітніми у різних сферах ; 6) інтернет мережі, що дозволяють працювати у будь-якому віці [5]. Важливо зазначити, що під час розгляду справи про надання особі повної цивільної дієздатності рішення приймає суд, який робить акцент на юридичних фактах, що є підставами для надання повної цивільної дієздатності. Тобто, це факти, що свідчать про наявність зрілості особи , аналіз її свідомості для здійснення дій для набуття цивільних прав та обов'язків та можливості нести відповідальність за свої дії.

Основні проблеми розгляду справ щодо надання неповнолітнім повної цивільної дієздатності чітко прослідковуються на прикладі рішень судів різних інстанцій. [5]

Отже, з розвитком даного інституту є потреба в глобальному дослідженні умов надання повної цивільної дієздатності та удосконалення їх на законодавчому рівні.

Деякі формальні аспекти для отримання повної цивільної дієздатності створюють на практиці незручності через довгий розгляд справи судом при реалізації неповнолітньою особою права на емансипацію. Для вирішення даної проблеми потрібно розширити повноваження органів опіки та піклування щодо встановлення поважності причин ненадання згоди на емансипацію одного з батьків. Також дозволити навчання неповнолітньою особою поряд із трудовою діяльністю. Спростити процедуру підприємницької діяльності беручи до уваги законодавство інших держав. Тобто, важливо розширити права неповнолітніх у даному інституті, адже зараз молодь стрімко розвивається і потребує підтримки з боку держави.

1. Конституція України. Редакція від 01.01.2020, підстава - 27-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> ;

2. Цивільний кодекс України. Редакція від 16.10.2020, підстава - 124-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> ;

3. Ключковська Н. Підстави та порядок надання повної цивільної дієздатності. 2018. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/7/4.pdf> ;

4. Памятники римського права: Законы XII таблиц. Институция Гая. Дигесты Юстиниана. М. : Зерцало, 1997. 608 с.;

5. Міщенко М.В. Умови та порядок надання неповнолітнім повної цивільної дієздатності. 2015. URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2015/04/Mishchenko.pdf> .